

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ШУМАРСКИ ФАКУЛТЕТ
Кнеза Вишеслава 1, Београд

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ МАСТЕР РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ: 1. Датум именовања (избора) комисије: 19.04.2023. године, одлуком Наставно-научног већа шумарског факултета бр. 03-2928/3 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање и назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен: Др Рајко Милошевић, редовни професор, уже научна област Екологија шума, заштита и унапређивање животне средине, Универзитет у Београду-Шумарски факултет-ментор; Др Оливера Кошанин, редовни професор, уже научна област Екологија шума, заштита и унапређивање животне средине, Универзитет у Београду-Шумарски факултет; Др Маријана Новаковић, ванредни професор, уже научна област Екологија шума, заштита и унапређивање животне средине, Универзитет у Београду-Шумарски факултет.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ: 1. Име, име једног родитеља, презиме: Марко, Драган, Весић 2. Датум и место рођења, општина, држава: 30.08.1999. године, Крушевац, Србија 3. Студијски програм основних студија које је кандидат завршио: Шумарство, Универзитет у Београду-Шумарски факултет 4. Датум завршетка основних студија: 08.04.2022. године
III НАСЛОВ МАСТЕР РАДА: Типови планинских букових шума и стање шума по типовима у ГЈ „Жељин”
IV ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА: Мастер рад дипл. инж. шумарства Марка Весића је написан на 46 страна, а обухвата, поред Извода на српском и енглеском језику и проширеног Резимеа и 6 поглавља: Увод (стр. 7-8), Задатак и циљ истраживања (стр. 9), Метод рада (стр. 9-10), Објекат истраживања (стр. 10-32), Резултати истраживања (стр. 33-42), Закључак (стр. 43-44) и Литература (стр. 45-46). Наведена поглавља су логички укомпонована у целину. У тексту је синтетизовано 6 слика, 19 табела и 1 графикон. Списак коришћене литературе обухвата 19 библиографских јединица.
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАСТЕР РАДА:

У поглављу „Увод“ дипл. инж. Марко Весић говори о историјском утицају човека на шуму, о значају шума и типолошком проучавању шумских екосистема. Од давнина се шуме посматрају углавном кроз потенцијал за пољопривреду и крчење, али се временом све више увиђа њихова улога у очувању природних ресурса и животне средине. Наглашава се да шума није само извор дрвне масе, већ и извор кисеоника, воде, заштите тла, микроклиматских и здравствених ефеката, као и рекреације. Да би се остварило вишенаменско и трајно коришћење шума, потребно је савремено планирање које се заснива на типолошком проучавању шума, тј. на њиховој подели према еколошким, ценолошким и продукционим карактеристикама. Типолошка класификација омогућава мониторинг шума, посебно у контексту климатских промена, и пружа основу за оцену стања шума у односу на њихов потенцијал.

У поглављу „Задатак и циљ истраживања“ аутор наводи да су истраживања усмерена на букове шуме планинског масива Жељина у оквиру газдинске јединице „Жељин“. Састојине су типолошки издвојене и истражене, па је већ дефинисана њихова типолошка структура. Циљ истраживања обухвата оцену затеченог стања проучаваних састојина, њихов степен очуваности, порекло и постојеће продукционе ефекте и врши се поређење са могућим, потенцијалним нивоом продуктивности у оквиру дефинисаних типова шума.

У поглављу „Метод рада“ аутор говори о методологији истраживања. Типолошко проучавање букових шума на Жељину изведено је стандардним типолошким поступком (Јовић и сарадници, 1991). Теренски радови су обухватили рекогносцирање и идентификацију састојина у односу на тип шуме, порекло (високе и изданаčke) и степен очуваности (очуване, разређене, девастиране). Издвојене су четири карактеристичне мерне површине, на којима су извршена стандардна дендрометријска мерења. На основу тога утврђени су тренутни продукциони ефекти (запремина и запремински прираст) као показатељи затеченог стања за сваки карактеристични састојински класификациони облик у оквиру конкретног типа шуме.

Поглавље „Објекат истраживања“ садржи четири потпоглавља у којима су детаљно представљене опште топографске карактеристике Жељина, еколошки основ газдовања, стање шума и типови букових шума у ГЈ „Жељин“. Жељин спада у планине копаоничког масива, уз Копаоник, Гоч, Лепу Гору и Црни врх и обухвата површину од 6.379, 09 ha, од чега површина ГЈ „Жељин“ износи 4.721, 36 ha. Газдинска јединица „Жељин“ по политичкој подели припада територији Општине Александровац. Геолошку подлогу чине претежно серпентинити, микашист, кречњак, гнајс и друге стене. Жељин се налази у средњеевропској климатској зони у којој преовлађује умерено континентална клима. Општа одлика ове климе јесте: велика променљивост времена, лета су врло топла, а зиме оштре и хладне, равномерна подела водених талоба на поједина годишња доба са јасним истицањем сваког годишњег доба. У оквиру ГЈ „Жељин“ проучена су и описана следећа земљишта: хумусно-силикатно земљиште (ранкер), подтип дистрично (модер ранкер) на гранитоидним стенама; хумусно-силикатно земљиште (ранкер), подтип дистрично, варијетет посмеђени на гранитоидним стенама; кисело смеђе земљиште (дистрични камбисол) на гранитоидним стенама; кисело смеђе земљиште (дистрични камбисол), подтип типично, на гранитоидним стенама; кисело смеђе земљиште (дистрични камбисол), подтип оподзољено; кисело смеђе земљиште (дистрични камбисол), подтип хумусно; смеђе земљиште на кречњаку (калкокамбисол). Планина Жељин је врло богата водом и поседује велики број водотока по целој површини. Детаљно је обрађено и преко статистичких података исказано стање шума по глобалној и основној намени, стање шума по газдинским класама, по пореклу и очуваности, по смеси, по врстама дрвећа и по дебљинској и добној структури. У комплексу планинског масива Жељин издвојени су и описани следећи типови шума: тип планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum typicum*) на киселом смеђем земљишту; тип планинске шуме букве са вијуком

(*Fagetum moesiacaе montanum drymetosum*) на киселом смеђем земљишту (скелетно); тип планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum aceretosum heldreichii*) на хумусном киселом смеђем земљишту; тип планинске шуме букве са боровницом (*Vaccinio-Fagetum moesiacaе montanum*) на оподзољеном киселом смеђем земљишту; тип планинске шуме букве са бекицом (*Luzulo-Fagetum moesiacaе montanum*) на оподзољеном киселом смеђем земљишту.

У поглављу „Резултати истраживања” аутор упоређује тренутно затечено стање у односу на вредности продуктивног потенцијала сваког типа шуме. Узимајући у обзир порекло и очуваност описаних састојина (високе очуване, високе разређене, високе девастиране и изданачке састојине), извршено је поређење валоризационих елемената за сваку конкретну ситуацију.

У поглављу „Закључак“ аутор описује стање планинских букових шума на Жељину, са освртом на типолошку припадност, порекло, очуваност и затечене продукционе ефекте. Такође, аутор кроз резултате ових истраживања констатује да је затечено стање продукционих ефеката различитих састојинских форми по типовима шума у односу на могуће оствариви продукциони потенцијал дефинисан типолошком припадношћу ових шума различит, и када је у питању стање по пореклу и стање по степену очуваности. Односно, затечено стање диферентно је у односу на продукциони и могуће оствариви продукциони потенцијал дефинисан типолошком припадношћу ови шума. Аутор наглашава да само високе очуване састојинице у оквиру дефинисаних типова шума остварују задовољавајуће тренутне продукционе ефекте за разлику од осталих састојинских форми (разређене, изданачке, деградиране), које су добрим делом у фази деградације или иницијалне деградационе форме где су затечени продукциони ефекти врло неповољни. На основу затеченог стања, а у циљу исходишног основа за стварање биолошко виталних и вишефункционалних трајних ефеката, аутор предлаже различите планске пројекције у наредним планским раздобљима у зависности од типолошке припадности конкретне састојине, односно, састојина. То би фазно подразумевало: конверзију, реконструкцију, форсирање мешовитих састојина, очување типолошки карактеристичних врста (избор врста дрвећа на типолошкој основи), као и ограничење чистих сеча и формирање биолошки стабилних структура.

VI ЗАКЉУЧЦИ:

Закључци у овом мастер раду су правилно изведени и следе из претходног текста. Комисија закључује да рад дипл. инж. Марка Весића има теоретски и практичан значај. Теоретски значај је у томе што резултати ових истраживања пружају информације о затеченом стању проучених типова шума локалитета ГЈ „Жељин” поменутих у раду. Практични значај је у томе што резултати овог рада чине исходишну основу у планирању конкретних мера при планским пројекцијама ових шума и њиховом рационалном коришћењу у складу са њиховим потенцијалом и одрживости биолошке стабилности и функционалног оптимума у оквиру њихове типолошке припадности као и усаглашању планских мера са приоритетном планском реонирању.

VII КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА:

Мастер рад дипл. инж. шумарства Марка Весића под насловом „Типови планинских букових шума и стање шума по типовима у ГЈ „Жељин“” садржи све битне елементе за рад оваквог типа и карактера. Рад је написан у складу са насловом, јасним стилем, а поглавља су логички укомпонована у целину.

Комисија сматра да овај мастер рад нема битних недостатака.

VIII ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене мастер рада, комисија предлаже да се мастер рад дипл. инж. шумарства Марка Весића под насловом „Типови планинских букових шума и стање шума по типовима у ГЈ „Жељин”“ прихвати и да се кандидат после увида јавности одобри јавна одбрана рада.

У Београду, 26.08.2025. године

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Рајко Милошевић, редовни професор,
Универзитета у Београду-Шумарског факултета
ментор

Др Оливера Кошанин, редовни професор,
Универзитета у Београду-Шумарског факултета

Др Маријана Новаковић, ванредни професор
Универзитета у Београду-Шумарског факултета